

[Dupont]

tilbageføre den kulturarv, der i 1760 placeredes i Danmark, da der på det tidspunkt ikke fandtes noget universitet på Island. Ser vi på håndskriftkomiteens argumentation, må den vel også forsigtigt betegnes som følelsesbetonet.

For socialdemokratiet står det helt klart, at forslaget om ændring i fundatsen af 18. januar 1760 måtte genfremsættes såvel af principielle som af historiske grunde. At det måtte ske med samme ordlyd som sidst, skyldes den omstændighed, at man fra regeringens side ikke ønsker ny udsættelse af sagen ved påberåbelse af grundlovens § 73, stk. 2.

Den højtærede undervisningsminister fortjener heller ikke kritik, fordi det bliver fremsat straks ved begyndelsen af denne folketingssamling. Det har i den offentlige debat været sagt, at den hurtige fremsættelse skyldes, at man ønsker at behandle sagen som en hastesag. Jeg ønsker gerne, at ministeren over for folketinget bekræfter, at lovforslaget netop ved den hurtige fremsættelse får en mulighed for en grundig behandling.

Forslagets baggrund skriver sig helt tilbage til begyndelsen af det 12. århundrede. Efter beslutning i 1117 i det islandske alting påbegyndte man nedskrivningen af den islandske ret, hvilket betød, at et omfattende afskrivnings- og forfatterarbejde blev startet. Der opstod en betydelig kirkelig litteratur; der blev skrevet og afskrevet en række islandske digte, fremstilling af Islands og Norges historie, ligesom slægtssagaerne, den nordiske Edda og mytologi blev nedfældet i håndskrifterne, der bestod af pergament og skindomslag, pergament fremstillet af lamme- og kalveskind, derfor kaldet skindbøger.

Først hen i det 16. århundrede kommer Danmarks interesse for denne nordiske litteratur ind i billedet. Medens det var islændinge, der nedskrev bøgerne gennem rige høvdinge, og en part i kirkerne, var det kong Frederik den Tredje og enkelte danske rigmænd, der under enevælden fandt anledning til at anskaffe sig håndskrifterne. Det skal heller ikke glemmes, at interessen for de islandske håndskrifter også hang sammen med, at svenske opkøbere befandt sig på markedet.

Professor Arne Magnussen står som eksponenten for de islændinge, der havde størst interesse i håndskrifterne. Ligesom han selv samlede på håndskrifter, var han behjælpelig med fremskaffelse til det kgl. bibliotek. Gennem sit liv som professor i filosofi ved Københavns universitet og sine gentagne besøg på Island viste han stor interesse for sit land, sit fædreland, som han kaldte det. Han var en af de frisindede folk, der kunne se det islandske folks nød. Også gennem pengehjælp søgte han at øve ret og skel over for myndighederne. Det er, som om vore nuværende historikere springer disse kendsgerninger over for at bevare skindbøgerne i København.

Arne Magnussen døde i 1730, og først i 1760 blev fundatsen for det legat, han stiftede, skrevet og underskrevet af kongen. Det er vel også uden for enhver diskussion, at dette legat aldrig var kommet til Københavns universitet, om der dengang havde været et islandsk universitet eller Arne Magnussen blot kunne have forudset den udvikling, der siden da har fundet sted. Ingen har villet underkende, at der fra dansk videnskabs side er udfoldet et omfattende videnskabeligt arbejde og en omfattende udgivervirksomhed i det arnamagnæanske institut; det behøver man ikke at arrangere udstillinger eller TV-show for at bevise, men det overses ganske, at en meget stor part af de forskere, der har været med i dette arbejde, er islændinge. Det er rigtigt, at Island ikke har noget retskrav på håndskrifterne, men her kommer hensynet til billighed ind. Langt de fleste håndskrifter omhandler islandske forhold, er skrevet af og for islændinge. De håndskrifter, der omhandler norske forhold, er ligeledes skrevet af islændinge, idet det netop er islændinge, der først og længst betjente sig af afskrivning og gengivelse af disse forhistoriske ting.

I den aktuelle situation har man fra håndskriftkomiteens side lagt ud med en propaganda, der slet ikke er den akademiske verden værdig. „Fakta om håndskrifterne“, som nu er bekostet udsendt i to gange 8.000 eksemplarer, indeholder en lang række himmelråbende urimeligheder og løse påstande. Man har nu set, at den akademiske ungdom, ikke mindst de historiestuderende, vildføres af højt bedagede professorer med hensyn til denne deling af det